

Yttrande

2018-08-24

Till

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Från

TILLT

Packhusplatsen 2, 411 13 Göteborg

Betänkandet Konstnär – oavsett villkor? (SOU 2018:23)

Sammanfattning

Vi är i grunden starkt positiva till de förslag som presenteras i betänkandet. Framför allt uppskattar vi den tydliga markering som görs kring konstnärers betydelse för samhällsutvecklingen och de möjligheter som ligger i att konstnärer och konstnärlig kompetens tar plats på andra arenor än kulturens i det svenska samhället.

Vi är positiva till förslaget om att aktiviteter från konstnärliga högskolor och universitet förläggs i socioekonomiska svaga områden. Vi vill dock understryka vikten av att en sådan satsning fångas upp av ökade resurser till kulturskola och fritidsverksamhet.

Vi ser förslaget med produktionshus för ungdomar som en bra och intressant satsning. Den kräver dock en tydlig ansvarsfördelning för drift och en tydlig och tillräcklig driftsbudget.

Vi tillstyrker starkt satsningen på residensprogram. Vi vänder oss däremot mot förslaget att myndigheterna ska pröva inom vilket konstområde en konstnär bör vara verksam. Vi anser att det är förmågan att arbeta med sin konstnärliga kompetens i en social och kreativ process som är avgörande inte konstformen. Detta beslut bör tas av den anlitade bryggverksamheten (TILLT) som med sin erfarenhet och expertis kan matcha myndighetens behov och utmaningar med lämplig konstnär.

Vi är positiva till förslaget att stärka Konstrådets arbete med offentlig konst. Vi hade också önskat ett förslag till att vidga konstbegreppet inom offentlig konst till att omfatta även gestaltning och konstnärliga nedslag i offentliga miljöer.

Avsnitt 9.2.1 Motiv och inriktning

Vi tycker det är otroligt bra att utredningen så tydligt lyfter fram konstnärens betydelse på andra samhällsarenor än konstens samt att konstnärers kunskaper och kompetens kan bidra till förändring, utveckling och förnyelse i samhället mycket mer än vad som görs idag. Vi anser att satsningar på att låta konstnärer med sitt specifika förhållningssätt och sina särskilda metoder skapa utveckling och kreativitet hos andra inte står som motsats mot satsningar där konstens egenvärde står i fokus.

Avsnitt 9.3.3 Kulturskolans ansvar och 9.3.4 Tillgänglighet till konstnärliga utbildningar

Vi tycker det är ett utmärkt förslag att vissa aktiviteter från de konstnärliga utbildningarna kan förläggas i socioekonomiskt svaga områden.

Det är oerhört viktigt att en sådan satsning åtföljs av att personer fångas upp via ökade resurser till kulturskola och fritidsverksamhet.

Sådana satsningar skulle på sikt göra att verksamheter liknande TILLT skulle ha lättare att rekrytera konstnärer med annan bakgrund än den traditionella. Detta brottas vi med idag.

Avsnitt 9.3.5 Konstnärliga produktionshus för ungdomar

Vi är positiva till en intressant satsning som skulle innebära att många människor skulle få en annan närhet till skapandet. Konstnärer som mentorer är ett nytt grepp som vi är positiva till.

Eftersom vi sett flera exempel på satsningar kring kulturhus och liknande där det sedan saknats medel att fylla och driva verksamheten **vill vi poängtera vikten av** att knyta ett tydligt ansvar för driften till husen och allra helst en stabil och rejäl driftbudget.

Avsnitt 9.4.5 Stärkt arbetsmarknad genom residensprogram

Vi är mycket positiva till förslaget med konstnärsresidens på arbetsplatser. Vi tror att en satsning av det här slaget kan ha stor betydelse för ett område där utvecklingspotentialen är mycket stor. Förslaget berör TILLTs verksamhet och vi har i 16 år arbetat med projekt av det här slaget.

Däremot är vi tveksamma till utredningens förslag att de myndigheter som föreslås vara värd för en konstnärlig residens ska pröva inom vilket konstområde den aktuella konstnären ska vara verksam. Vår erfarenhet är att konstformen i de allra flesta fall är underordnad konstnärens kompetens och förmågor kring sociala processer. Om den mottagande organisationen får "välja konstform" blir resultatet ofta något bekant och "ofarligt". Utifrån våra erfarenheter av konstnärsrekrytering till processer av det här slaget föreslår vi att den i utredningen föreslagna bryggverksamheten (TILLT) är ansvarig för konstnärsrekryteringen. Rutinen blir då att TILLT i ett flertal samtal med den aktuella myndigheten diskuterar utmaningar och aktuella fördjupningsområden. Därefter matchar TILLT lämplig konstnär till uppdraget där man på lämpligt sätt balanserar konstnärens kompetens, erfarenhet och profil med den aktuella myndighetens utmaningar och önskemål.

Det finns utmaningar vid användandet av ordet residens. Vi har trots lång erfarenhet inget annat förslag men vill betona vikten av att om ordet residens används om den här typen av samarbetsprojekt mellan konstnär och arbetsplats behöver man ofta lägga till en förklaring.

Vi anser att utredningen på ett mycket förtjänstfullt sätt tagit sig an alla möjliga aspekter av detta men i kortinfo och sammanfattningar som gjorts, både i utredningen och på annat håll, har informationen blivit otydligare.

Vi kan förstå varför ordet residens har valts, det kan absolut fungera, men vi vill ändå lyfta fram vikten av att i all kommunikation vara tydlig kring följande: Ordet residens är etablerat i konstnärskretsar och står för möjligheten för en konstnär att arbeta "individuellt eller kollektivt,

inom sina områden med fördjupad reflektion eller koncentration”¹. Som utredningen skriver så är syftet med satsningen att konstnärerna ska ge ”impulser när det gäller utveckling och innovation, medarbetare ges möjlighet att möta konstnärer i sin egen arbetsmiljö och arbetsmarknaden för konstnärer vidgas.”

Risken finns att ordet residens kan missförstås så att förslaget tolkas enbart som möjligheter för konstnärer att koncentrerat få ägna sig åt sin egen konst. En ”residens” av det här slaget kan innebära en sådan möjlighet, men innehåller framför allt interaktiva processer i syfte att skapa och utveckla kreativitet för individer och för arbetsplatsen.

Avsnitt 9.4.6 Offentliga inköp av konst

Vi är positiva till förslaget att stärka Konstrådets arbete med konstnärliga satsningar i den offentliga miljön. De konstverk som idag tar plats i offentliga miljöer är till stor del permanenta verk. Vi hade gärna sett en skrivning om betydelsen av satsningar på performativ konst, installationer och konstverk som har flera dimensioner med mera.

Avsnitt 9.4.7 Konstens behov av mellanhänder

Vi är positiva till förslaget att tillföra ytterligare medel till centrumbildningarna.

Centrumbildningarna har en viktig roll att fylla när det gäller stöd och organisation av fria konstnärer. Ökad stabilitet hos centrumbildningarna är viktigt för TILLT som organisation, det kan innebära att vi lättare kan kommunicera och etablera samarbeten med centrumbildningarna och därigenom öppna fler vägar för konstnärer när det gäller försörjning.

TILLT

Johan Lundblad
VD TILLT

Nina Kjällquist
Processledare TILLT

Maria Mebius-Schröder
Processledare TILLT

Johanna Ivstedt
Projektdesigner TILLT

Veera Suvalo Grimberg
Konstnärlig ledare Danskompaniet Spinn
Styrelseledamot i Skådebanan Västra Götaland, ägarorganisation till TILLT

¹ Citat från Konstnärsnämndens hemsida <https://www.konstnarsnamnden.se/Residensprogram>